

MUZEJSKI ČASOPIS

MUZEJSKO DRUŠTVO
JESENICE

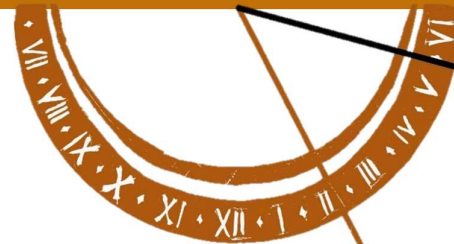
in

GORNJESAVSKI
MUZEJ JESENICE

DOGODKI V GORNJESAVSKEM MUZEJU V LETU 2020

Letos mineva 10 let od odprtja Slovenskega planinskega muzeja.

Na spletni strani planinskimuzej.si prav vsak ponedeljek objavimo novičko o svojem delo: nove pridobitve – muzejske predmete, odmevne dopolnitve na stalni razstavi, uspešne pedagoške programe in muzejske večere ter projekte, srečanja... in obisk muzeja od odprtja 7. 8. 2010. Poleg zimskih in poletnih delavnic za mladino in odrasle, predavanj, filmskih večerov bomo predstavili novo razstavo o alpinistih, ki je projekt Ministrstva za okolje in prostor Obiskovanje gora v času podnebnih sprememb (razstava, Simpozij, prevozi v hribe, skupne vstopnice in ugodnosti ob obisku muzeja In gora). Stalna razstava ponuja nov doživet sprehod – aktivnosti z reševanjem novih nalog (nove igrice) za planinske obiskovalce.

LETO XXIX, FEBRUAR 2020,
ŠTEVILKA 1

Na Jesenicah poteka **obnova Bucelleni Ruardove graščine**

Na tedenskih sestankih z nadzorniki in izvajalci se usklajuje delo, kar so si ogledali tudi občinski svetniki. Velik zalogaj je novo ostrešje s streho. Izbira in naroča se oprema.

Za obnovljene prostore v železarskem muzeju pripravljamo tudi novo razstavo o železarstvu.

Občinski kviz za jeseniške šole ob občinskem prazniku v marcu ima letos naslov **Mavričnost kulture in kulinarike Jesenic**.

Pomembni dogodki razstavnega programa v **Galeriji Kosova graščina** so nove razstave o Jeseničanih (Marjanca Dakskofler Savinšek, Miha Baloh, Janez Mohorič Mokrnk).

Štirje mednarodni muzejski projekti

V okviru dveh mednarodnih projektov bomo na Stari Savi predstavili nove prikaze taljenja železove rude, obnovili 15 enot tehniške dediščine (**LAS**) ter do leta 2021 zaključili s projektom **InduCII**. Ta nam med drugim prinaša pilotni idejni projekt kulturne in kreativne industrije na primeru Stare Save.

Uspeli smo tudi na razpisu **Kreativna Evropa**, v okviru katerega bomo s partnerji okrepili inovativne medsektorske pristope za izboljšanje dostopnosti in promocijo muzejskih kompleksov na temo prve svetovne vojne, meja, vojne in miru preko igrifikacije (videoigre, VR in razširjena realnost, zvočne sobe).

Naše razstave tudi letos gostujejo v tujini

Nadaljujemo s predstavitvijo razstave **Karavanke - prostor srečevanj in razhajanj** pri zamejskih Slovencih. Po predstavitev v Bekštajnu in Podkloštru lani bodo razstave letos v Šentpetru v Rožu, Pliberku, Šentjanžu, na celovški slovenski gimnaziji, v Lepeni vse do konca leta.

Razstavo o alpinistkah – **Korajža je ženskega spola** pa po lanski predstavitvi in podpori Urada za Slovence po svetu v Šentjanžu (Avstrija) že marca predstavljamo na Reki (Hrvaška) in jeseni v Beneški palači v Naborjetu (Italija).

Irena Lačen Benedičič, GMJ

Decembra 2019 je izšla knjiga **VAS SREDNJI VRH SKOZI ČAS**, ki prikazuje življenje kmetij v tej slikoviti vasi. Avtorici Nataša Kokošinek in Marija Ogrin sta zbrali pričevanja vaščanov, v uvodu pa je dr. Janez Mlinar predstavil hišne arhive Gornjesavske doline. Oblikovala jo je Erika Mugerli, natisnila pa tiskarna Medium. Tako smo dobili še en slikovit prispevek za ohranjanje naše zgodovine. Spremlja jo tudi razstava gradiva (v Martuljku), ki so ga avtorji zbirali ob nastanku knjige.

OBČNI ZBOR MUZEJSKEGA DRUŠTVA JESENICE

Vse člane MDJ vabimo na redni letni občni zbor, ki bo v četrtek, 19. marca 2020 ob 17.30. uri
(pred predavanjem o Jeruzalemu) v Kosovi graščini.

Dnevni red:

1. Izvolitev delovnega predsedstva
2. Poročilo verifikacijske komisije
3. Poročilo o delu društva v preteklem letu
4. Finančno poročilo
5. Poročilo nadzornega odbora
6. Načrt dela za leto 2020
7. Razno

Vabljeni!

Predsednik Aleš Lagoja

Prosim, da svojo udeležbo potrdite tajnici Darki Rebolj (031 787 363).

Članarino lahko poravnate na občnem zboru in muzejskem večeru ali po položnici (12 evrov) pri novi blagajničarki Mojci Prešeren.

Aleš Lagoja, predsednik MDJ

ZAHVALA

Člani MDJ in drugi udeleženci naših izletov se zahvaljujemo za pozornost **članu JANEZU TARMANU**, ki nas ob srečanjih obdaruje s fotografijami raznih zanimivostmi iz naše neposredne zgodovine, ki jih hrani v svojem arhivu (fotografije Jesenic pred 90 leti, gorsko letovišče pod Golico pred 2.svet.vojno,...).

O MUZEJSKO LIKOVNI RAZSTAVI MARJANCA DAKSKOFLER SAVINŠEK (1919–2018) (iz depojev Gornjesavskega muzeja Jesenice)

V Gornjesavskem muzeju Jesenice smo v galerijskih prostorih Kosove graščine pripravili muzejsko likovno razstavo Jeseničanke akademske slikarke Marjance Dakskofler Savinšek. V letu 2019 je minilo 100 let od njenega rojstva, večino svojega življenja in zelo bogatega likovnega ustvarjanja pa je preživela v Parizu. Po uspešnem študiju se je v 60. letih prejšnjega stoletja vključila v likovno življenje pariških galerij. Na skupinskih in samostojnih razstavah je prejela številna priznanja in nagrade, njene slike so našle pot v različne galerije, muzeje in številne zasebne likovne zbirke v Franciji in drugod, tako tudi na Jesenice.

Razstava je na ogled od 30. januarja do 3. marca 2020. 13. februarja 2020 ob 18. uri pa pripravljamo v Kosovi graščini predstavitev razstavnega kataloga, kateremu bo sledilo javno vodstvo po razstavi.

Lepo povabljeni!

Aljaž Pogačnik, GMJ

ETNOLOŠKE DELAVNICE V MUZEJSKIH HIŠAH V OBČINI KRANJASKA GORA

Z etnološkimi delavnicami muzealci oživljamo tradicionalne slovenske in krajevne običaje. Predvsem domačine želimo spodbujati k ohranjanju lokalne identitete, namen pa je tudi izmenjava izkušenj. Priprava npr. pekovskih izdelkov in peka v krušni peči je še danes izziv tudi za izkušene gospodinje. V letu običajno pripravimo peko kruha iz različnih vrst mok in z različnimi postopki, čakanje pa popestrimo s pripravo domačega masla v pinjah. Pred prazniki pečemo različne vrste potic in domačega peciva. Poleti 10 dni preživimo v družbi otrok in staršev ter v medgeneracijskem duhu odkrivamo posebnosti Vandotovih zgodb. Lani smo pripravili brošuro o otroštvu v Ratečah.

Zato vas vabimo na letošnja srečanja v Liznjeku: 26.2.- priprava žgancev, 25.2 – peka potice, 1.4.-izdelava prajklov in kuhanje prest, 16.9.- priprava »štrudla«, 25.11.-izdelovanje venčkov, 2.12. – peka Miklavževih piškotov, 16.12.- peka potice.

Natalija Štular, GMJ

POMLADANSKI PROGRAM MUZEJSKIH VEČEROV MDJ 2020

20. februar: mag. Jure Sinobad – Svet Miklove Zale (ob 18. uri)

19. marec: ddr. Verena Perko – Jeruzalem in judovsko prekletstvo (ob 19. uri)

16. april: Tone Konobelj – Skrita dediščina Jesenic (ob 18. uri)

21. maj: Aljaž Pogačnik – Miha Baloh (ob 18. uri)

Muzejski večeri MDJ bodo v Kosovi graščini, Cesta m. Tita 64, Jesenice vsak tretji četrtek v mesecu.

Vabljeni tudi nečlani!

MAJSKI IZLET V POSAVJE (Brestanica, Podbočje), 16. maj 2019

Letošnji majski izlet nas bo popeljal na Dolenjsko, natančneje v Posavsko regijo.

Po jutranjem postanku in okrepčilu si bomo najprej ogledali obnovljeni grad Rajhenburg, ki že stoletja nadzoruje okoliški prostor s šestdeset metrov visokega skalnega pomola nad sotočjem potoka Brestanica in reke Save. Grajsko stavbo, po kateri nas bodo popeljali lokalni vodiči, je dal med letoma 1131 in 1147 pozidati mogočni lastnik posesti salzburški nadškof Konrad, nato pa so stavbo in pripadajoče posestvo stoletja upravljali ministeriali, ki so dobili ime po gradu – Rajhenburški. Po izumrtju so njihovi nasledniki zgradbi dodajali različne elemente in ji spreminjali podobo in namembnost, od leta 1968, ko je bila v njem odprta razstava o slovenskih izgnancih, pa je namenjen predvsem muzejski in prireditveni dejavnosti. V skrbno urejenem predgradu je bil leta 2014 vzpostavljen zeliščni vrt, v grajski kleti deluje galerija vin, muzejska trgovina ponuja kataloge razstav ter številne lokalne izdelke in brestaniško čokolado, v grajsko kavarno in slaščičarno pa vabita kava in izvrstno pecivo.

Ker se bomo nahajali v deželi cvička, se bomo po kosilu odpeljali še v Podbočje, kjer nas bodo sprejeli člani vinske družine Jarkovič, ki je že skozi več generacij predana zbiranju, zapisom in negovanju zgodbe o vinih ter promociji vinske kulture teh vinorodnih krajev. Seveda bomo njihovo vino in domače izdelke tudi poskusili, možen pa bo tudi nakup.

Odhod ob 7. uri z avtobusne postaje na Plavžu (Čufar).

Prijavite se lahko pri Darki Rebolj (031 787 363) ali na muzejskem večeru (do zasedbe avtobusa). Ob prijavi je potrebno plačati akontacijo v višini 20 evrov.

MUZEJSKI PIKNIK, sobota 30. maj ob 11.00

Tudi letos se bomo družili na našem tradicionalnem MUZEJSKEM PIKNIKU, ki bo v soboto 30. maja 2020, s pričetkom ob 11. uri na lokaciji Pod skal'co (Planina pod Golico 71, prostor Športno turističnega in kulturnega društva Golica team).

Za hrano in pijačo bo poskrbljeno – stroške krije vsak sam.

Prijavite se lahko pri Darki Rebolj (031/787-363), na muzejskih večerih ali na izletu.

Vabljeni tudi nečlani!

PREDORI POD KARAVANKAMI – OKTOBRSKI MUZEJSKI VEČER (17. OKT. 2019)

Domačijska tema na muzejskem večeru v oktobru (namesto odpadlega predavanja ing. Janeza Pšenice o zazelenitvah Jesenic) je bila »železniški in cestni karavanški predor«. Oba sta že dolgo zgrajena in sta del našega vsakdana. A premalokrat pomislimo, kaj vse je bilo potrebno pregledati, proučiti in narediti, da ta dva tehnična dosežka že vrsto let lahko neomejeno uporabljamo. Zato je bilo zelo poučno prisluhniti dvema oktobrskima predavateljema, Boštjanu Omerzelu in Janezu Dolžanu. Zelo aktivni član MDJ Boštjan Omerzel je na osnovi različnih virov predstavil gradnjo železniškega karavanškega predora pred več kot 100 leti. Inženir Janez Dovžan pa je več let vodil vzdrževanje na cestnem karavanškem predoru, zgrajenem pred skoraj 30 leti. Zato o tem, kako deluje zapletena tehnologija cestnega predora, zna povedati mnogo podrobnosti, za katere zvemo šele takrat, kadar tehnika odpove.

Muzejski večer 20. februar: Svet Miklove Zale

Mag. Jure Sinobad, knjižničar v radovljiški knjižnici, zgodovinar, ki proučuje lokalno zgodovino, je našel vrsto dokumentov in pričevanj o Miklovi Zali, ki jih je predstavil tudi v knjigi. Njena zgodba je prepoznavno znamenje slovenstva in zvestobe domu, zato jo obujamo tudi na našem muzejskem večeru.

Knjiga je izšla lansko leto ob 135-letnici prve izdaje Sketove povesti Miklova Zala, ob 110. obletnici prve uprizoritve Špicarjeve igre, prirejene po tej povesti, ter ob 135. obletnici rojstva Jakoba Špicarja, avtorja in režiserja te priredbe. Jakob Špicar pa je bil v prvi polovici 20. stol. več kot 30 let gledališki organizator na Jesenicah in avstrijskem Koroškem, pisec ljudskih iger, in je tako tudi del jeseniške gledališke zgodovine.

O knjigi in času, ki ga predstavlja, bomo več slišali na muzejskem večeru MDJ 20. februarja 2020 ob 18. uri v Kosovi graščini.

Urednica

Muzejski večer 19. marec: Jeruzalem in judovsko prekletstvo

V predavanju bo v uvodu predstavljen pojem judovstva, kot se je oblikovalo skozi tisočletja in je poznano iz Stare zaveze, antičnega zgodovinskega in sodobnih dogodkov, ki s preganjanjem Judov in holokavstom štejejo med najbolj tragične pojave vse zgodovine človeštva. S podrobnejšim orisom dogodkov v času starega Rima - v času Kristusovega rojstva in desetletja po njem, pa bomo izbrskali iz zgodovinskih poročil nekaj odločilnih podatkov za razumevanje judovske tragedije in njihovega hrepenenja po domovini – in nič manj tragične usode Palestincev. Izvedeli bomo nekaj malo znanih podrobnosti o zadnjih princih iz hiše Makabejcev, o kralju Herodu in usodi jeruzalemskega Tempelja, ki ga je porušil cesar Tit - ostanek zidu Judje še danes objokujejo. Orisali bomo ponoven upor Judov pod cesarjem Hadrijanom in zadnje uničenje Jeruzalema. Sledil je izbris imena dežele in mesta, ter zasužnjenje in izgon vseh Judov širom sveta. Nazadnje bomo spoznali поблиže Jožefa Flavija, porimljanjenega Juda, pričevalca uničenja Jeruzalema, ki mu dolgujemo podrobne opise judovskih vojn.

Predavateljica Ddr. Verena Perko

Muzejski večer 16. april: Skrita dediščina Jesenic

Predavatelj Tone Konobelj, upokojeni dokumentalist Gornjesavskega muzeja Jesenice, bo predstavil nekaj primerov stavbne in kulture dediščine, ki jih obiskovalci mesta navadno ne opazijo. Opozoril bo na sledi nekdanje premožne fužinarske družine RUARD (portal »L.R. 1831« na Ruardovi graščini in spomenik Magdaleni Ruard na cerkvi sv. Lenarta), na dela slikarjev in kiparjev FRANCETA KRALJA in MIRKA ŠUBICA (kip Kristusa kralja na cerkvi sv. Lenarta, Janez Krstnik na fasadi nekdanjega hotela Korotan, na zidno sliko delavske družine na bloku Pokojninskega zavoda), na stavbe arhitektov DRAGOTINA FATURJA, STANISLAVA ROHRMANA in VLADIMIRJA ŠUBICA (cerkev sv. Lenarta, kavarna Novak - hotel Korotan, železniška postaja, stanovanjski bloki na Plavžu, blok Pokojninskega zavoda), na nekdanjo bencinsko črpalko na Balohovi hiši, na zapuščen in zanemarjen Kolarjev park, na razpadajoči portal na nekdanjem Hotelu Pošta.

Zadnji del predavanja bo posvetil jeseniškemu preporodovcu, borcu v balkanskih vojnah in bojih za severno mejo MIHU ČOPU – STROJEVEMU (1888 – 1938) z Blejske Dobrave. Bil je poročen z MICI KESSLER, ki je bila kot dijakinja velika neuresničena ljubezen IVANA CANKARJA. Na grobu Strojve družine Čop na Blejski Dobravi je osemdeset let stal Mihov bronasti doprni kip, ki pa ga je pokopališko podjetje leta 2018 opustilo. Danes je kip shranjen v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani.

Predavatelj Tone Konobelj

Muzejski večer 21. maj: Miha Baloh, dramski in filmski igravec

Z muzejskim večerom se bomo spomnili častnega meščana mesta Jesenice Miha Baloha, slovenskega dramskega in filmskega igralca. Predstavili bomo njegovo življenje in delo ter si ogledali tudi muzejsko razstavo o njem, ki bo na ogled v Muzeju Kosova graščina.

Baloh je po diplomi iz dramske igre najprej eno leto igral v Slovenskem narodnem gledališču Maribor. Leta 1953 je pričel igrati v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu, kjer je ostal do leta 1960. Leta 1958 se je pridružil ljubljanskemu Eksperimentalnemu gledališču in Odru 57. Gledališki uspeh je dosegel predvsem v modernih komornih dramah. Od leta 1960 naprej je igral tudi v več kot 200 domačih in tujih filmih, nadaljevanjih in nanizankah. Po 21 letih življenja v svetu filma doma in v svetu se je leta 1977 zaposlil v Slovenskem narodnem gledališču Drama v Ljubljani, kjer je ostal vse do upokojitve leta 1989. Danes živi v svoji rojstni hiši na Jesenicah.

Predavatelj Aljaž Pogačnik, GMJ

MUZEJSKI ČASOPIS

Ustanovitelj: Muzejsko društvo Jesenice

Urednica: Majda Malenšek

Naklada: 300 izvodov

Izdajata: MDJ in GMJ

Oblikovanje: Jakob Omerzel

Za člane MDJ je časopis brezplačen

Tisk: GMJ